

AANBEVELINGEN ONTHEEMDEN UIT OEKRAÏNE

STATUUT EN INCLUSIE

05/12/2025

CARITAS – ORBIT – VLUCHTELINGENWERK – UKRAINIAN VOICES

Context

Op 15 juli 2025 werd het statuut tijdelijke bescherming op Europees niveau verlengd tot 4 maart 2027. Hiermee rijst de vraag of de “tijdelijkheid” van het statuut nog langer kan verenigd worden met de aanhoudende duur hiervan. De nood aan een duurzaam toekomstperspectief wordt met de dag prangender. Nog elke dag krijgen een 35-tal mensen tijdelijke bescherming.¹ Onduidelijkheden rond de bewijslast hebben de weigeringsbeslissingen op een jaar tijd verviervoudigd.² Dit is niet alleen tekenend voor een strengere en restrictievere beschermingsbeleid, maar legt ook een schrijnend tekort aan transparantie bloot. De procedure wordt gekenmerkt door een afnemende aandacht voor kwetsbaarheden, opvangnoden, en respect voor het gezinsleven.

Duidelijkheid is nodig voor de ontheemden uit Oekraïne zelf maar ook voor alle andere betrokken actoren zowel op lokaal, regionaal, federaal, als Europees niveau. De Vlaamse regering voorziet de definitieve beëindiging van de subsidiëring voor opvang tegen maart 2026,³ de nooddorpen in Vlaanderen zijn op één na gesloten en de opvangcapaciteit in Ariane werd verder teruggebracht tot 130 plaatsen. Het huidige opvangbeleid dat uitgaat van een onrealistische verwachting van zelfredzaamheid en een opvallende afwezigheid van enig urgentiegevoel vloekt met de realiteit op het terrein. De combinatie van de dalende opvangcapaciteit en de aanhoudende, complexe registratieprocedures leiden er namelijk toe dat ontheemden vandaag de dag steeds vaker in dakloosheid terechtkomen.⁴ Een kwalitatief en duurzaam dak boven het hoofd is nochtans een voorwaarde voor integratie en een menswaardig bestaan. Een afbouwscenario zonder volwaardig alternatief gaat voorbij aan de realiteit dat huisvesting een blijvende problematiek is, en dat investeringen broodnodig blijven ongeacht de aard van het statuut.

Nu de oorlog in Oekraïne bijna vier jaar aanhoudt, moeten we verder durven kijken dan het kader van tijdelijke bescherming. Deze vooruitblik dient echter gepaard te gaan met een vernieuwde focus op de huidige urgente noden, met name opvang, huisvesting en toekomstperspectief. Met deze nota wil het middenveld aanbevelingen formuleren die zich focussen op twee onderling gerelateerde domeinen die van groot belang zijn in het kader van een toekomstige oplossing; namelijk het statuut en de inclusie van ontheemden uit Oekraïne.

Aanbevelingen

Aanbevelingen met betrekking tot het bevorderen van huisvesting, inclusie en integratie van ontheemden uit Oekraïne

1. Voorzie in een vlotte en gestroomlijnde registratieprocedure

---

¹ DVZ, [tijdelijke bescherming – maandelijkse statistieken](#), Oktober 2025 – Gemiddelde genomen van aantal wekdagen

² DVZ, [tijdelijke bescherming – maandelijkse statistieken](#); weigeringsbeslissingen oktober 2025 vergeleken met oktober 2024

³ [Besluit van de Vlaamse Regering](#) tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor de opbouw van opvangcapaciteit voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, 8 April 2022. Dit is met uitzondering van het nooddorp in Gent dat zal [openblijven tot maart 2027](#).

⁴ Dit is bevestigd door de Humanitaire Hub in Brussel die te maken kreeg met daklozen uit Oekraïne, inclusief gezinnen met kinderen. Ook Ukrainian Voices gaf aan dat ze noodopvang moesten weigeren aan 86 personen in augustus, en 125 in September.

Voorzie voldoende capaciteit in het registratiecentrum voor tijdelijk ontheemden, zodat aanvragen behandeld kunnen worden zonder wachttijden. De registratiecapaciteit wordt vaak ruim overschreden waardoor velen een uitnodiging krijgen om op een later moment (tot wel bijna 2 weken) terug te komen. Wanneer er niet voldoende registratiecapaciteit is, dient voorrang te worden gegeven aan kwetsbare verzoekers.

Koppel het recht op noodopvang aan het registreren van het verzoek voor bescherming, en niet aan het verkrijgen van tijdelijke bescherming.⁵ In de afwezigheid van een duidelijke termijn met betrekking tot registratie en de beslissing tot toekenning of weigering van het statuut, wordt de toegang tot noodopvang namelijk afhankelijk gemaakt van arbitraire factoren. Het loutere feit dat het onderzoek naar het recht op tijdelijke bescherming meerdere dagen in beslag kan nemen, of dat men op het moment van registratie nog niet alle nodige documenten kan voorleggen, zou geen invloed mogen hebben op het recht op opvang.

Garandeer inschrijving in de bevolkingsregisters, het verkrijgen van verblijfsdocumenten en toegang tot een OCMW/CPAS.

2. Voorzie in een regelgevend kader voor personen met een opvangnood, voorzie voldoende noodopvang en faciliteer de doorstroom naar duurzamere huisvesting

Opvang en huisvesting zijn essentieel om toegang te verkrijgen tot een verblijfsvergunning en andere sociale rechten. Het voorzien van noodopvang bij aankomst en een vlotte doorstroom naar huisvesting bij een lokaal bestuur dienen vooropgesteld te worden in elk beleid dat inzet op de toegang tot werk, scholing, alsook op de mentale veerkracht van tijdelijk ontheemden.

Op federaal niveau

Zorg voor een duidelijk regelgevend kader voor de opvang van tijdelijk ontheemden, waarbij de verantwoordelijkheden van de betrokken actoren (federaal, gewestelijk en lokaal) zijn uitgelijnd zodat niemand tussen de mazen van het net valt.

De doorstroom naar het lokaal niveau dient te worden verzekerd door een sluitend doorstroommechanisme. Enkel de verhoging van de noodopvangcapaciteit in combinatie met een blijvend aanbod van de huisvestingstool en proactieve ondersteuning bij het vinden van huisvesting, kunnen voorkomen dat ontheemden dak- en thuisloos worden. Onzekere en tijdelijke opvang en huisvesting staan de opening van verblijfs- en sociale rechten in de weg.

Zorg ervoor dat voldoende noodopvang is voorzien, vanaf het moment dat iemand zich aanbiedt aan het registratiecentrum, tot het moment van de definitieve beslissing (met inbegrip van een eventuele beroepsprocedure). Deze noodopvang moet eveneens voorzien worden voor mensen die slechts onderdak hebben voor enkele nachten en zich op een later moment bij Fedasil aandienen. Daarbij moet ervoor gezorgd worden dat verzoekers zich niet elke dag opnieuw moeten aanbieden om telkens voor één nacht noodopvang te vragen.

Garandeer dat Fedasil in elk geval tijdens werkdagen beschikbaar is om verzoeken om noodopvang te behandelen en bereikbaar blijft om mensen correct te informeren en te ondersteunen over de voortgang van hun verzoek.

---

⁵ Toegang tot het noodopvangcentrum Ariane is niet mogelijk tot zover er geen attest is van tijdelijke bescherming. Deze problematiek werd uitgebreider aangekaart in de [Myria contactvergadering van 18 Juni 2025](#).

Behoud de werking van de taskforce Oekraïne en breid deze uit naar alle nieuwkomers. Beleg via het Overlegcomité een interministeriële conferentie tussen de kabinetten van Wonen, Gelijke kansen en Inburgering en Asiel en Migratie.

Op regionaal niveau

Maak van de melding tijdelijk wonen⁶ een structureel onderdeel van het woonbeleid ten aanzien van deze en andere nieuwkomers, ook in Brussel en Wallonië. Omkader de stedenbouwkundige melding met een begeleidingsdienst die toeziet op de duurzaamheid van het samenhuizen.

Op lokaal niveau

Zorg dat er bij toekenning van een beschermingsstatuut steeds voldoende capaciteit is in noodopvang of transitiehuysvesting in Brusselse, Vlaamse en Waalse steden door middel van een duurzame financiering. We kunnen niet blind zijn voor de groeiende groep dak- en thuislozen. Men dient deze middelen dan ook in te zetten voor een bredere doelgroep dan enkel de tijdelijk ontheemden, waarbij men lessen kan trekken uit de mogelijkheden en maatregelen die werden gecreëerd bij aanvang van het conflict in Oekraïne.

Voor Vlaanderen kunnen best alle centrumsteden beschikken over een lokale opvangcapaciteit in verhouding tot de totale bevolking. Gezien de hoge woningnood bij andere vluchtelingen, kan deze capaciteit toegankelijk zijn voor de erkende vluchtelingen en ontheemden.

Spoor actief en aanhoudend tijdelijke leegstand op en zet deze in als tijdelijk alternatief. Maak ook gebruik van kleinschalige modulaire wooneenheden op leegstaande kavels.

Ondersteun in de zoektocht naar duurzame huisvesting en speel proactief in op kwetsbare profielen die gezien hun specifieke noden moeilijker hun weg vinden naar de private huurmarkt. Het gaat hierbij onder andere om personen met ernstige psychische kwetsbaarheden, fysieke beperkingen, medische problemen en grote gezinnen.

Erken en financier burgerinitiatieven en organisaties die bijdragen aan de woonkansen van erkende vluchtelingen en ontheemden.

3. Zorg voor een heldere bepaling van verantwoordelijkheden

Garandeer een vlotte doorstroom van informatie tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij de registratie, noodopvang en opvang van ontheemden (onder meer DVZ, Fedasil, het Brussels Gewest en de andere Gewesten) zodat alle betrokkenen steeds op de hoogte zijn van de noden op het terrein.

4. Zet in op een blijvende ondersteuning van en door lokale besturen en middenveldorganisaties

Op regionaal niveau

Voorzie in blijvende ondersteuning van lokale besturen en middenveldorganisaties, zodanig dat de toenemende integratie van Oekraïne-werkingen in het reguliere aanbod niet leidt tot een afname in de kwaliteit van de dienstverlening voor deze, en andere doelgroepen.

---

⁶ Dit is een [stedenbouwkundige melding](#) die toelaat dat de eigenaar en de persoon die komt inwonen als twee aparte gezinnen worden gezien

Schep zo snel mogelijk zekerheid voor de lokale besturen de financiering van opvang, onderwijs en andere dienstverlening.

Op lokaal niveau

Zet OCMW's/CPAS aan om niet te desinvesteren in beroepskrachten en voorzie een toegankelijk en betaalbaar systeem van tolken.

Investeer in elke centrumstad in een 'Gemeenschapscentrum voor ontheemden uit Oekraïne en erkende vluchtelingen' waar de betrokkenen zelf een platform kunnen uitbouwen voor maatschappelijke participatie en wisselwerking.

5. Faciliteer de toegang tot onderwijs

Verleng de Oekraïne-decreten⁷ en de daarin opgenomen specifieke maatregelen zodanig dat er blijvende flexibiliteit is op vlak van afstandsonderwijs, en er blijvende voorzien wordt in financiële en psychosociale ondersteuning. Zo kunnen onderwijsinstellingen een veilige en ondersteunende omgeving behouden voor alle betrokkenen, met oog voor de specifieke situatie van ontheemden (uitzichtsloosheid, extra werkdruk, ...), inclusiviteit en culturele sensitiviteit.

Voorzie proactief voldoende aanbod in het onderwijs op basis van de aankomstcijfers.

6. Faciliteer de toegang tot de arbeidsmarkt

Maak de arbeidsmarkt zo toegankelijk mogelijk en focus niet op maatregelen die enkel op korte termijn voordelig zijn. Blijf inzetten op het onderzoeken en wegnemen van de voornaamste drempels in de toegang tot de arbeidsmarkt. Dit is sterk verbonden met een blijvend en toegankelijk aanbod aan taallessen en vorming over de werking van de Belgische arbeidsmarkt.⁸ Versterk daarbij ook de sociale inspectie om werkgevers die deze zwakkere doelgroep op de arbeidsmarkt misbruiken op te sporen en te bestraffen.

Aanbevelingen met betrekking tot het statuut van ontheemden uit Oekraïne en verblijf na maart 2027

1. Voorzie in een transparante registratieprocedure

Voorzie in een helderde en transparante procedure in lijn met de motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel. Voorzie richtlijnen met betrekking tot de standaardprocedure en de mogelijke beslissingen die DVZ kan nemen in het kader van tijdelijke bescherming of een duurzaam statuut. Dit met als doel om willekeur en rechtsonzekerheid te voorkomen.

Communiceer transparant en duidelijk over de voorwaarden voor tijdelijke bescherming en de bijhorende bewijsstukken, zowel online als aan het registratiecentrum zelf. Wanneer het verblijf in Oekraïne niet kan blijken uit de voorgelegde bewijsstukken, geef mensen dan de kans om ook nog na registratie bijkomende bewijsstukken over te maken binnen een redelijke termijn. Houd daarbij

---

⁷ Zoals beschreven in [omzendbrief SO/2022/01](#) "Dringende maatregelen voor het secundair onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis", van 31 maart 2022

⁸ Deze drempels werden geïdentificeerd in een bevraging van Oekraïense onderdanen in het kader van een [onderzoek van de VDAB](#).

rekening met de geloofwaardige verklaringen van de betrokken en voorzie in de nodige flexibiliteit op het vlak van bewijsvoering.

Houd in de beoordeling van de beschermingsnood rekening met de eenheid van het gezin en het recht op gezinsleven om te voorkomen dat familieleden verschillende statuten krijgen.⁹ Garandeer toegang tot het recht op gezinshereniging.

2. Creëer een uniform beleid

Creëer een zo uniform mogelijk beleid op EU-niveau.¹⁰ Een versnippering hiervan zal secundaire bewegingen in de hand werken, met complexe verblijfssituaties als gevolg. Afstemming tussen de lidstaten over een oplossing dient verder te gaan dan beslissingen over het verblijfsstatuut, maar dient ook de voorwaarden, rechten, en verplichtingen te stroomlijnen zodat bovengenoemde sociale rechten niet worden verzwakt als gevolg van een streven om niet “het meest aantrekkelijke” aankomstland te worden.

3. Bied duurzame toekomstperspectieven

Werk toe naar een duurzaam statuut op Europees niveau dat oog heeft voor de geopolitieke realiteit in Oekraïne en de nood aan blijvende mobiliteit tussen Oekraïne en de lidstaten. Betrek hierbij proactief de Oekraïense gemeenschap zelf.

Voorzie in een tweesporenbeleid dat rekening houdt met zowel het scenario waarbij een veilige en duurzame terugkeer mogelijk wordt, alsook het scenario dat het conflict ook nog na maart 2027 blijft aanhouden en duurzame terugkeer niet mogelijk is.

Voorzie hierbij alvast voldoende juridische waarborgen waarbij het belang van het kind voorop staat, zoals de mogelijkheid om het schooljaar in België af te ronden en de verlenging van verblijf bij medische onmogelijkheid.¹¹ Voorzie ook in de mogelijkheid voor studenten om onder dezelfde voorwaarden hun studies aangevat in België af te maken.

Een nieuwe verlenging van tijdelijke bescherming kan enkel plaatsvinden in functie van een overstap naar een onbeperkt verblijf. Dit houdt in dat een statuutswijziging van tijdelijke bescherming naar een onbeperkt verblijf moet worden mogelijk gemaakt voor zij die reeds vijf jaar tijdelijke bescherming genieten.

4. Faciliteer de overstap naar andere bestaande statuten

Verblijfskaders waaraan voorwaarden worden gekoppeld qua tewerkstelling, opleiding, ... dienen altijd samen te gaan met een vangnet voor zover men niet op veilige en duurzame wijze terug kan naar Oekraïne en men in essentie dus ontheemd blijft.

Faciliteer en bevorder ruim voor het aflopen van tijdelijke bescherming de toegang tot andere bestaande verblijfsstatuten op basis van werk, studies, en gezinsleven. Informeer ontheemden proactief over hun mogelijkheden en creëer voldoende capaciteit bij de betrokken diensten.

---

⁹ In lijn met overweging 11 van het [uitvoeringsbesluit EU 2022/382](#) van de Raad van 4 maart 2022

¹⁰ Zie “Voorstel voor een AANBEVELING VAN DE RAAD betreffende een gecoördineerde aanpak van de uitfasering van de tijdelijke bescherming voor ontheemden uit Oekraïne” van 4 juni 2025 - intussen aangenomen door de raad, zie [persbericht van 16/09/2025](#)

¹¹ In lijn met Artikel 23 van [Richtlijn 2001/55/EG](#) van de Raad van 20 juli 2001; tijdelijke beschermingsrichtlijn

Minimaliseer hierbij de administratieve obstakels die een aanvraag vanuit België onnodig zouden kunnen belemmeren.¹²

5. Hervat behandeling van verzoeken internationale bescherming

Behandel de verzoeken internationale bescherming van Oekraïners die niet in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming. Geef hierbij prioriteit aan de personen die al langer dan 21 maanden in procedure zijn.¹³

6. Verzeker mobiliteit tussen EU en Oekraïne

Verzeker de flexibiliteit op vlak van mobiliteit tussen Oekraïne en de lidstaat waar men tijdelijke bescherming geniet. De realiteit is dat veel Oekraïners tijdelijk teruggaan naar hun thuisland.¹⁴ Een toekomstig statuut dient deze flexibiliteit blijvend te verzekeren met oog op heropbouw.

7. Verzeker een gelijke behandeling

Vermijd dubbele standaarden. Een toekomstige oplossing dient de termijnen en voorwaarden van de huidige verblijfskaders te respecteren. Daar waar regelgeving wordt versoepeld, dienen deze versoepelingen ook te worden uitgebreid naar andere derdelanders. Men dient waakzaam te zijn om maatregelen die bijdragen aan ongelijke behandeling, te verankeren in beleid of wetgeving.

8. Communiceer tijdig en transparant

Alle bovenstaande aanbevelingen dienen gepaard te gaan met een tijdige communicatie alsook met de nodige maatregelen op administratief niveau om de overgang na maart 2027 te faciliteren. Een tijdelijke verlengingsmaatregel mag in geen geval afbreuk doen aan de urgentie om te reflecteren over de overgang naar een duurzaam statuut.

9. Voorzie voldoende administratieve en logistieke capaciteit

Houd rekening met de administratieve, sociale en logistieke capaciteiten van de beslissingsorganen (migratiediensten belast met het toekennen van verblijfsstatuten) en lokale besturen.

10. Zorg voor een inclusieve oplossing

Een duurzaam statuut dient inclusief te zijn en helderheid te bieden aan kwetsbare groepen en personen met een complexe verblijfssituatie:

- Roma
- Niet-begeleide minderjarigen
- Personen met medische indicaties
- Dernelanders met een afgeleid statuut

---

¹² Ook de Commissie moedigt lidstaten in zijn aangenomen voorstel van 4 juni (zie boven) sterk aan om Oekraïners toegang te geven tot nationale en Europese verblijfsstatuten indien zij aan de voorwaarden voldoen.

¹³ In 2025 (periode januari – juli) vroegen gemiddeld iets meer dan 20 Oekraïners per maand internationale bescherming aan, zie [Eurostat](#) "Asylum applicants by type, citizenship, age and sex"

- Personen uit Oekraïne al aanwezig in België voor 24 februari 2022

Vooraf voor de laatste groep is het huidige verblijf precair, aangezien zij niet in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming, en hun verzoek tot internationale bescherming in België momenteel niet wordt behandeld. Ook zij hebben zekerheid en perspectieven nodig.

Bovenstaande aanbevelingen dragen bij aan een toekomstige oplossing die:

(1) snelle en effectieve bescherming biedt aan ontheemden

(2) integratie en inclusie faciliteert

(3) zekerheid en flexibiliteit biedt.

Deze nota is tot stand gekomen op basis van overleg tussen Caritas International, Orbit vzw, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Ukrainian Voices.